

Tillsynsmyndighetens viktiga roll i miljöprövningar

Karin Bäckström Jensen, miljöjurist, industrienheten
Maria Lundgren, teknisk handläggare, industrienheten
Tomas Waara, handläggare, tillsynsväglingsenheten

Miljötillståndprocessen

Miljötillståndprocessen – viktiga för- och delsteg

Samråd (tills ansökan är inskickad)

- Undersöknings- och avgränsningssamråd
- Innehåll prövningsunderlag, risk för otillåten påverkan

Kompletteringsförfrågan

- Saknas underlag i ansökan som behövs för prövningen?

Kungörelse + möjlighet till yttrande i sak

- Inställning och yrkanden

Ev. huvudförhandling och syn

- Utveckla ställningstaganden, reda ut oklarheter.
- Var beredd på ändringar från sökanden.

Miljötillståndprocessen

- 2 kap 1 § MB** Bevisbördan på sökanden/verksamhetsutövaren.
- 22 kap 11 § MB** Domstolen har en utredningsskyldighet (kan utse sakkunnig)
- 22 kap 21 § MB** Alla inlagor är processmaterial
- 22 kap 6 § MB** När det behövs ska Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för civilt försvar och Länsstyrelsen föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen. Kommunen för talan avseende miljö- och hälsointressen inom kommunen.

Vad ska prövas?

Tillåtlighetsfrågor vs. Tillsynsfrågor

- Vilka krav behövs för att verksamheten ska vara *tillåtlig* => tillståndsvillkor
- Fortlöpande processer och frågor som kräver mer flexibilitet => tillsyn
 - uppföljning i kontrollprogram, och fortlöpande process att byta ut kemiska produkter mot sådana som är mindre farliga (enligt 2 kap 6 §)

MÖD 2004:12 – Prövotid, tillsyn, tidsbegränsning?

- **Prövotid** är lämpligt om det *vid tillståndsbeslutet eller inom en överblickbar tid* kan konstateras att en kemisk produkt bör vara möjlig att byta ut (jmf MÖD 18 mars 2016 konkreta skyddsåtgärder att föreskriva efter utredning)
- En fortlöpande process enligt 2 kap 6 § mb, där verksamhetsutövaren förutsätts byta ut kemiska produkter mot sådana som är mindre farliga, följs däremot bäst upp genom en effektiv **tillsyn**.
- Om en *generell* utveckling kan förutses bör övervägas **om tillståndet bör begränsas i tiden** för att en omprövning skall komma till stånd på initiativ av den som utför verksamheten.

Förstå domstolens språk

- *För yttrande/ska lämna yttrande* = domstolen vill ha era synpunkter på det sökanden angett
- *För eventuellt yttrande* = yttra er om ni ser behov
- *För kännedom* = domstolen ser inget behov av att ni yttrar er (men är inte hindrade att göra så om det inkommit någon ny information ni behöver bemöta

OBS. ibland blir det fel, ring domstolen om ni är osäkra.

Tillsynsmyndighetens unika perspektiv i prövningen

- Parterna i målet bidrar till att prövningen belyser alla viktiga perspektiv
- Som tillsynsmyndighet har ni:
 - Lokalkännedom och kan belysa miljö- och hälsokonsekvenser i praktiken
 - God kännedom om verksamheten
 - Driftshistorik; klagomål, driftsproblem, villkorsöverträdelser etc.

Övriga frågor att bevaka i prövningen

- Att föreslagna villkorslydelser går att följa upp i praktiken
- Delegation till tillsynsmyndigheten
 - Behövs den /Är det lämpligt? Fråga om mindre betydelse?
 - Är det delegerade området tydligt?
- Utredningar under prövotid
 - Är det tydligt vad som ska utredas?
 - Bör krav på samråd med tillsynsmyndigheten under utredningen framgå av utredningsföreskriften

Hur bidra till effektiva prövningar?

Var aktiv och proaktiv i samrådsfasen.

Förbered er väl, stäm av internt.

Lyft svåra frågor, ta med oklarheter hem,
återkoppla till VU

Förtydliga den interna beredningen,
kommunicera förväntningar och
leveranser för inför yttranden och ev. HUF.

Tydlig delegationsordning, alla yttranden
kanske inte måste dras för nämnd.

Återkoppla till MPD/domstolen tidigt
avseende ev. tidplaner och deadlines.

Samverka med andra myndigheter.

Prövningsarbete Naturvårdsverket

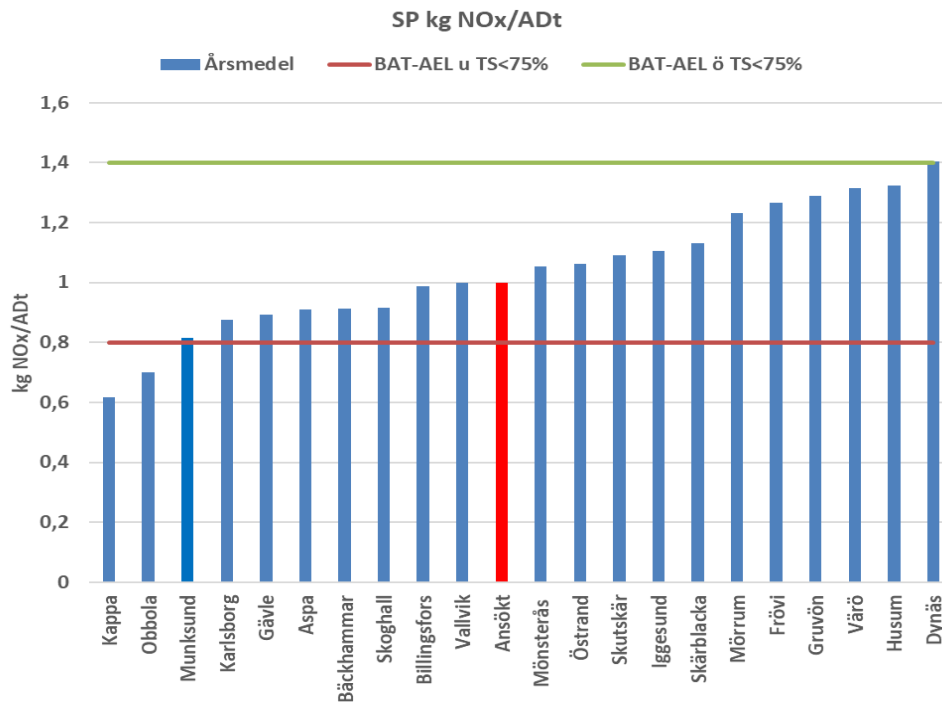
Naturvårdsverket går in i ett fåtal prövningar varje år, prioritering med miljöpåverkan som grund.

Vår ambition är att delta redan i samrådet.

Vi delar gärna med oss av underlag, så som villkorsförslag och statistik, som vi har tillgång till, även om vi inte deltar som part.

Övrigt – exempel nationell sammanställning skogsindustri

Fokusområdet Uppdaterade miljöbalkstillstånd

Nationella tillsynsstrategin 2022-2025

Tillsynsmyndigheten

Ska fortlöpande bedöma om villkor är tillräckliga

Är villkoren inte tillräckliga ska tillsynsmyndigheten ansöka om prövning

(26 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken)

Fokusområdet Uppdaterade miljöbalkstillstånd 2022-2025

”Under perioden kartlägger och bedömer tillsynsmyndigheterna för vilka verksamheter det finns behov av att vidta åtgärder för att verksamheterna ska ha aktuella miljöbalkstillstånd och vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Syftet är att kunna rangordna och prioritera behov av åtgärder.”

Bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet är tillräckliga

- [Introduktion](#)
- [Allmänt](#)
- [Tillräckliga villkor](#)
- [Checklista och bedömningsstöd](#)
- [Om att tolka ett tillstånds rättskraft](#)
- [Mall för ansökan om omprövning](#)
- [Frågor och svar](#)
- [PM Omprövning och återkallande av tillstånd till miljöfarlig verksamhet](#)

Tillsynsvägledning på webben

Vad kan omprövas?

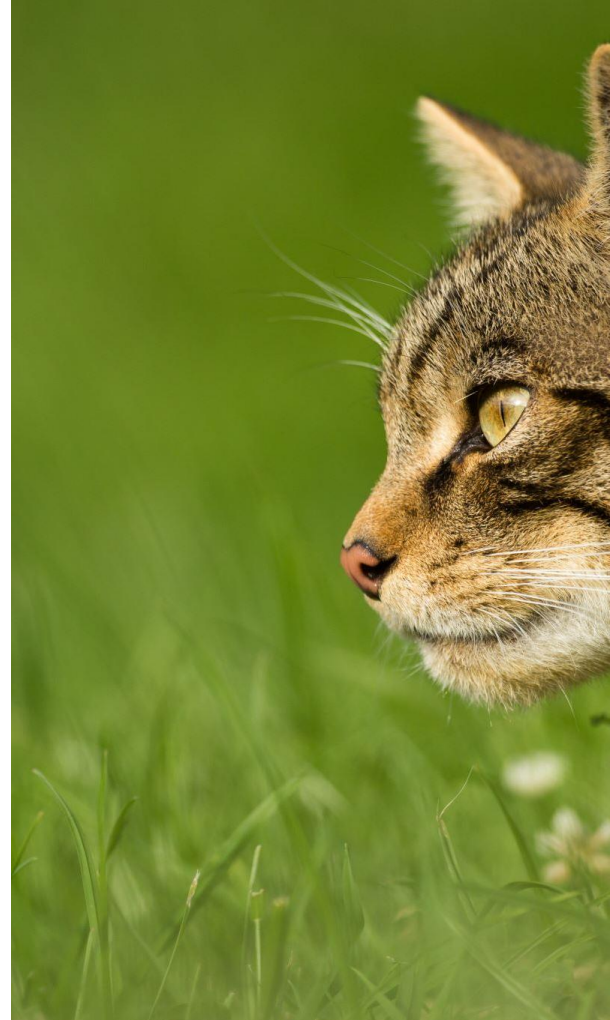
Omprövning enligt 24 kap 5 § miljöbalken avser endast villkor eller bestämmelser, befintliga eller tillkommande

-
- Hela verksamheten kan inte omprövas
 - Flera gällande tillstånd kan inte ersättas med ett nytt.
 - Tillstånd enligt miljöskyddslagen är inte ensamt ett skäl till omprövning.

Fokusera på ”miljönytta”

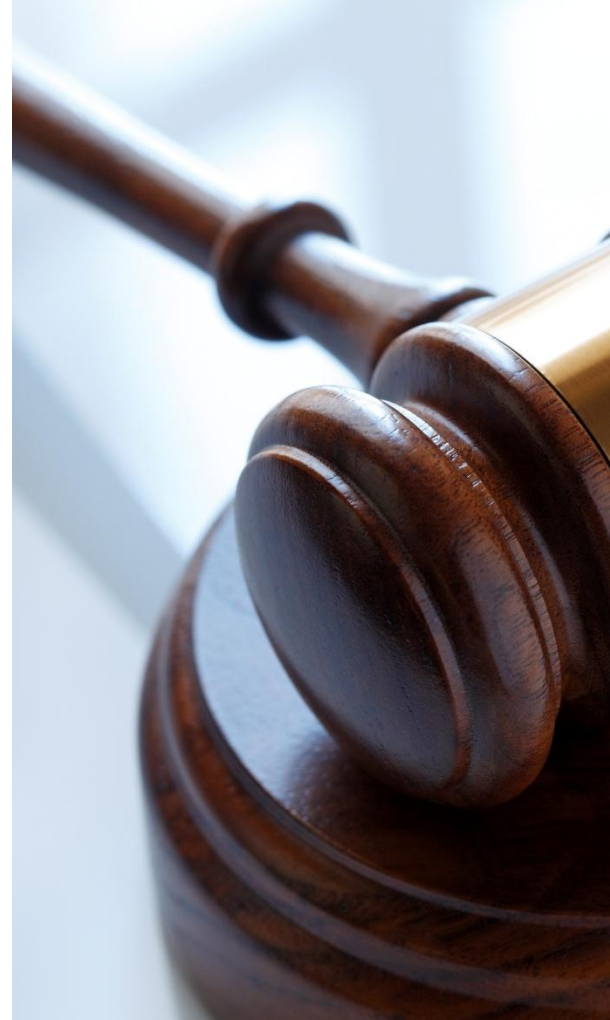
- Verksamheter med en stor omgivningspåverkan bör prioriteras avseende bedömning om villkoren är tillräckliga.
- Ett ”generöst” villkor är en indikator på att villkoret inte är tillräckligt - men jämför verksamhetens faktiska utsläpp med vilken skillnad som kan åstadkommas genom exempelvis ny teknik.
- Svårt att bedöma? Verksamhetsutövaren har bevisbördan. Använd 26 kap. 21 och 22 §§ miljöbalken.

Tillståndets rättskraft och det allmänna villkoret

- Tillståndet gäller mot alla i de frågor som har prövats
- Allmänna villkoret binder verksamheten till sina åtaganden och vad som i övrigt har angivits i ansökan

-
- Påverkar hur hänsynsreglerna kan tillämpas på verksamheten.
 - Påverkar vad som kan utgöra en anmälningspliktig ändring och om en ändring är tillståndspliktig
 - Har betydelse för om krav kan ställas genom tillsyn eller om omprövning av villkor krävs.

Ansökan om omprövning

- Redogör för alla tillståndsbestämmelser och villkor som gäller för verksamheten enligt tidigare tillstånd.
- Ange vilket eller vilka villkor som behöver omprövas.
- Om ett helt nytt villkor behövs - belys att frågan omfattas av gällande tillstånd
- Motivera ansökan utifrån 1:1, 2:3 och 2:7 miljöbalken. Kan jämföras med motivering av ett föreläggande.

Prövningsmyndigheten

- Bedömer om det finns skäl att initiera en omprövning. Beslutet får överklagas av tillsynsmyndigheten (sökanden) men inte av verksamhetsutövaren.
- Den som har tillstånd är skyldig att tillhandahålla den utredning som behövs för omprövningen. Prövningsmyndigheten får förelägga om den utredning som behövs. Föreläggandet får förenas med vite (22 kap 2 a § miljöbalken).

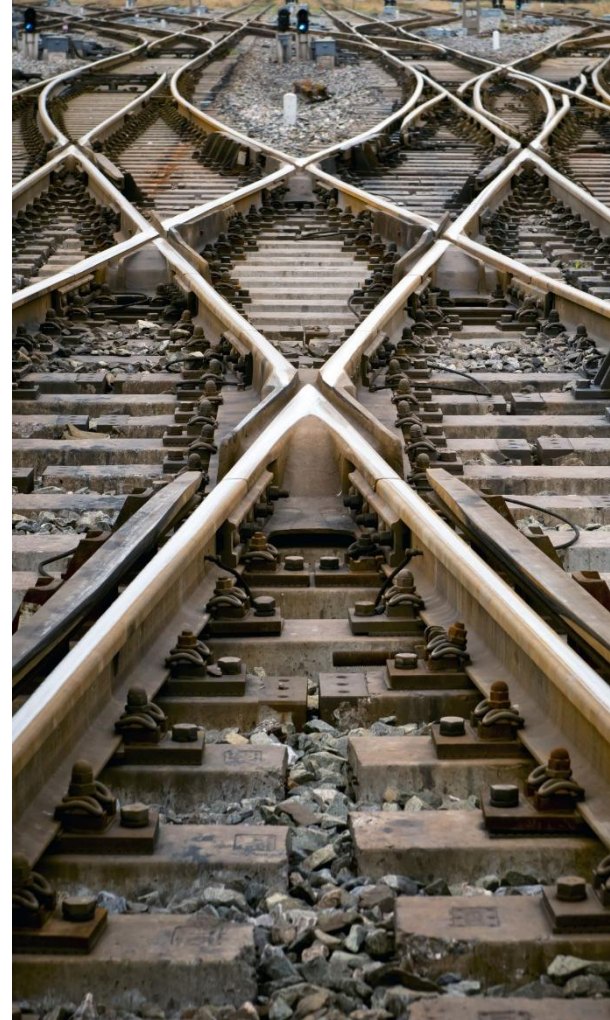

Alternativ till ansökan om omprövning?

- Det "frivilliga" alternativet till omprövning är en ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § MB, eller ansökan om ett helt nytt tillstånd.

OBS skillnaden mellan omprövning och ansökan om ändring av verksamhet

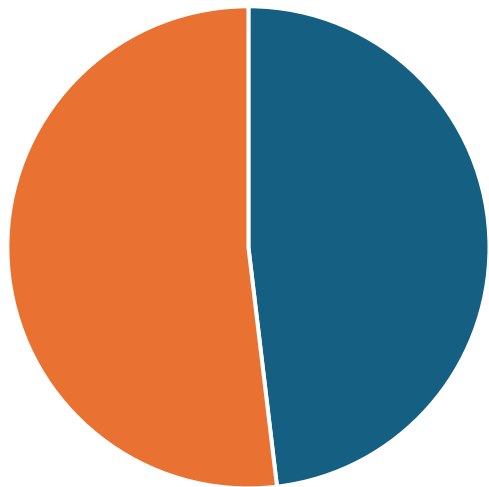
- När en omprövningsdom/beslut meddelats gäller denna efter att den vunnit laga kraft.
- Har verksamhetsutövaren ansökt om tillstånd finns inget krav att verksamhetsutövaren tar det nya tillståndet i anspråk.

Resultat fokusområdet Uppdaterade miljøbalkstillstånd

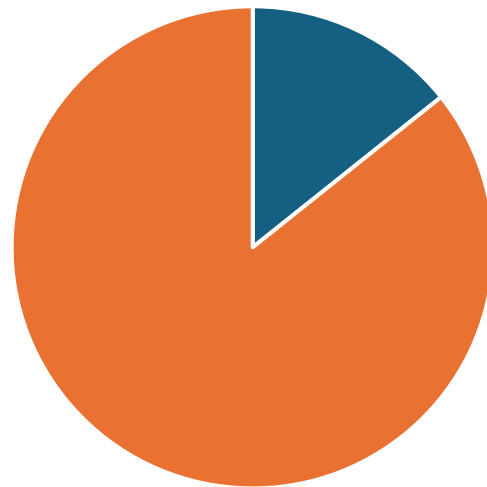
Har kartläggning gjorts, helt eller delvis?

Kommuner

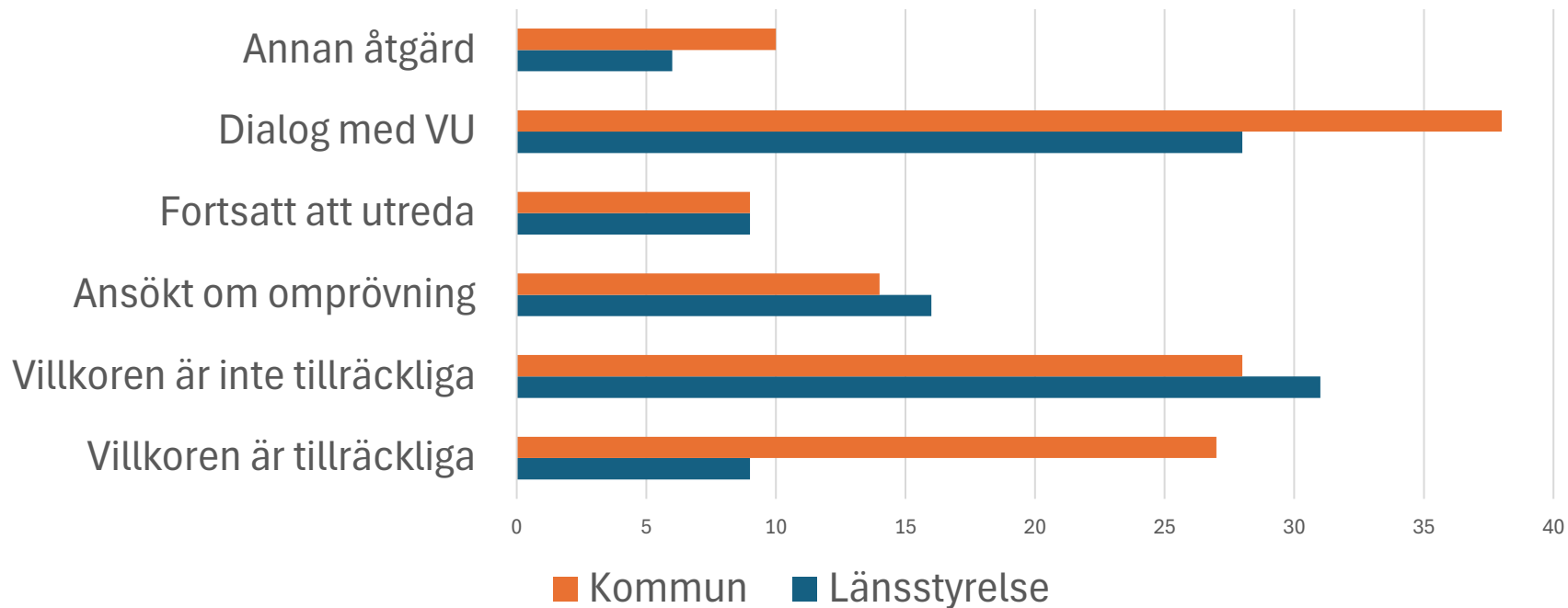
■ Inte deltagit ■ Deltagit

Länsstyrelser

■ Inte deltagit ■ Deltagit

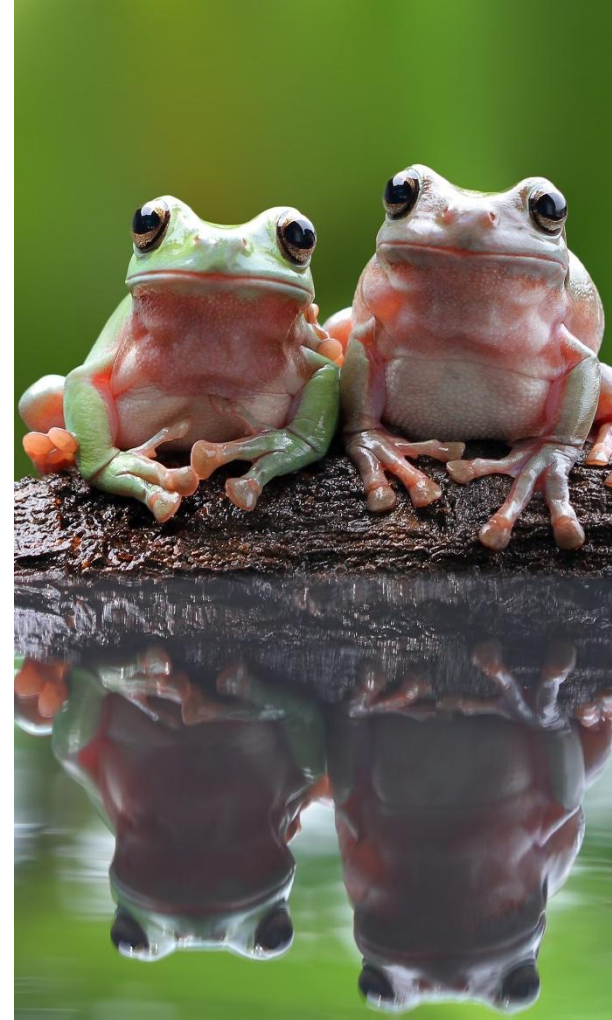
Viktat resultat kartläggning

Summering

- Ca 55 % av tillsynsmyndigheterna deltog i kartläggningen, helt eller delvis
 - Länsstyrelserna har haft ett större deltagande
- Verksamheter som tillsynas av kommun verkar i större utsträckning ha tillräckliga villkor?
- Både länsstyrelser och kommuner verkar prioritera dialog med verksamhetsutövaren före annan åtgärd.
- Positivt att kartläggningen har resulterat i några ansökningar.

Arbete återstår men fokusområdet har bidragit till att denna del av tillsynen har synliggjorts

Frågor, reflektioner, synpunkter?

NATUR
VÅRDS
VERKET

